

За сприяння Міністерства освіти і науки України,
Національної академії педагогічних наук України

У партнерстві з рухом
EdCamp Ukraine

СУЧАСНА ШКОЛА УКРАЇНИ

Видається із січня 2001 року 1 раз на місяць

Найкращі матеріали для лідерів освіти

www.osvitaua.com

№ 5—6 (341—342),
травень—червень 2020

«БІЛА ВОРОНА, ЯКА ЗМОГЛА»

НОМІНАЦІЇ «СТАРТАПЕР», «ІННОВАТОР»,
«НАТХНЕННИК», «КРЕЙТОР»

ЗМІСТ

номера

6

■ Голос EdCamp`у

Новини про мільйонну статтю у Вікіпедії українською мовою, розширення педагогічної автономії вчителя/вчительки та важливість кібербезпеки.

ПРОСВІТА

8

■ Відкритий виховний простір

ВИКОРИСТАННЯ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Одним із варіантів неагресивної альтернативи традиційним педагогічним подходам, які залишилися в спадок від старших поколінь, є створення та розвиток відкритих виховних просторів, суть яких полягає в максимальному наблизненні (залученні) дітей до управління освітнім процесом.

”

18

■ Рідне місто без сміття — це можливо?

ФАСИЛІТАЦІЙНА СЕСІЯ ДЛЯ УЧНІВСТВА ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Наразі наявна глобальна екологічна проблема, пов'язана з накопиченням великої кількості відходів. В Україні, як і в усьому світі, уже зроблено важливі кроки до впровадження здорових практик відповідального споживання. Важливе місце в цьому посідає екологічна освіта. Пропонуємо ознайомитися з дводенною фасилітаційною сесією на тему сортування сміття.

”

24

■ Простір навчання через дію

STEAM-ОРІЄНТОВАНИЙ ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Технології XXI ст. кардинально змінили ринок праці, де більше цінюють STEM-фахівців, потреба в яких зростає з року в рік. Готувати майбутніх інженерів-новаторів, науковців-винахідників необхідно ще під час навчання в закладах освіти, бажано з наймолодшого віку.

”

50

■ Від колекціонування до мандрівки в часі: ЯК ЗАЦІКАВИТИ УЧНІВСТВО ПРАЦЮВАТИ В ЗОШИТІ?

Чому б учням й ученицям не сробувати себе в нових ролях як на уроці, так і під час виконання домашнього завдання? Наприклад, стати журналістами, мандрівниками, дослідниками, ведучими, колекціонерами й навіть мисливцями. У цьому вчителю/вчительці може допомогти творчий домашній зошит для школярів.

”

60

■ Технологія eduScrum на уроках української мови EDUSCRUM ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ УЧНІВСТВА

З огляду на прагнення сучасних дітей отримати результати «швидко і відразу», а також часту зміну їх мотивації й інтересів, варто зробити вибір на користь гнучких методологій для організації уроків. Гарним інструментом для забезпечення результативної командної роботи учнів-учениць у школі може стати сучасна освітня методика EduScrum.

”

72

■ МЕШ: мобільна екологічна школа РОЗРОБКА ОСВІТНЬОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАРТАПУ

Система інтерактивних вправ — імпровізована мобільна екологічна школа (МЕШ) передбачає оволодіння навичками нескладних побутових дій через ігрову та практичну діяльність.

”

82

■ Ліс і людина УРОК-ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДЛЯ УЧНІВСТВА

Нерозумне використання лісових ресурсів людиною призводить до того, що ліси вирубують у такій кількості та з такою швидкістю, що природа не встигає їх відновлювати. Важливо розуміти, що ліси потребують поваги та захисту.

”

92

■ Скрайбінг ВИКОРИСТАННЯ СКРАЙБ-ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯК НОВІТНЬОЇ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Для того щоб сприяти кращому засвоєнню учнями-ученицями інформації та легшому заглибленню в тему уроку, варто звертатися до різних освітніх технологій. Однією з таких є скрайбінг.

”

Ліс і людина

Урок-презентація для учнівства

Ірина САНКОВСЬКА

Ліси — велике багатство. Вони слугують домом для тисяч тварин і птахів, захищають від вітру, повеней та земляних зсувів. Проте нерозумне використання лісових ресурсів людиною призводить до того, що ліси вирубують у такій кількості та з такою швидкістю, що природа не встигає їх відновлювати. Важливо розуміти, що ліси потребують поваги та захисту. І тоді вони зможуть віддячити нам тим самим.

...

Мета:

- обговорення інформації про значення лісу для довкілля і людини;
- доведення необхідності збереження лісу та його мешканців;
- розвиток естетичного сприйняття навколишнього світу, мислення, спостережливості;
- розширення знань учнів/учениць про «лісові» професії;
- ознайомлення з інформацією про діяльність міжнародної організації із захисту лісів — FSC;
- привернення уваги учнів/учениць до проблеми збереження лісів і можливості особистими діями вплинути на її вирішення, беручи участь у зборі макулатури.

Обладнання: презентація, вікторина про ліс, додатки із завданнями, ілюстрації, логотип FSC, набір предметів та сміття для вправи «Пікнік».

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

(На екрані слайд 1 презентації. На ньому тема уроку).

Учитель/вчителька. Ми щоденно дізнаємося багато цікавого й навчаємося корисних речей, з якими взаємодіємо в довкіллі.

— Які предмети та матеріали в класній кімнаті нам у цьому суттєво допомагають? (Підручники, навчальне приладдя, меблі, наочність тощо).

— Із чого зроблено олівці, книжки, меблі? (З деревини й інших матеріалів).

— Звідки береться деревина?

Слайд 2. Що бачимо на слайді? (Ліс). Доведіть свою думку.

Слайд 3. Які бувають ліси? (Ялиничий, березовий гай, сосняк, дубовий гай, мішаний ліс, яруси (дерева, кущі, трав'янисті рослини, гриби і мохи), зрубаний/знищений людиною ліс (пеньки)).

Слайд 4—5. Що людина отримує від лісу? Знайдіть ці предмети на малюнку (додаток 1 на с. 85).

Слайд 6. Що людина робить для лісу? Як потрібно ставитися до лісів? (додаток 2 на с. 86).

Слайд 7. Що/кого можна побачити в лісі? Для лісу чи для людини природа створила ці дарунки?

Проте ліс — це єдине та неповторне середовище існування унікального рослинного та тваринного різноманіття. Місце, де природно зберігається й накопичується волога. Ліси — величезні легені та фільтр планети.

Слайд 8—9. Упродовж останнього часу люди призвичаїлися користуватися лісовими дарами і не замислюються про те, що до них потрібно ставитися виважено.

(Перегляд мультфільму «Вирубка»).

<https://bit.ly/3bokWcF>

Ліс потерпає не тільки від вирубування, а й від сміття. І саме тому потребує нашої допомоги та піклування.

Слайд 10. Вправа «Пікнік» (на уявній «галявині» ви бачите: газету, металеву банку, шишку, каштан, жолудь, кілька пластикових предметів (бокс, пляшка з-під води), окрасць хліба, батарейку, скляну банку, іграшку, печиво тощо). Учні/учениці мають показати та пояснити, які предмети й чому є небезпечними (батарейка) та безпечними (шишка, каштан тощо). Людська їжа — це теж загроза для тварин. Що розкладається в лісі найдовше, а що досить швидко? Куди має зникати/подітися сміття після пікніка?

Слайд 11—12. З природи можна брати лише стільки, скільки потрібно на цей час або в конкретній ситуації. Зазвичай роботу

з догляду за лісом покладено на лісників — людей, небайдужих до проблем і життя цього природного дива. Хто такі лісники і що вони роблять? (*Бережуть ліс, турбуються про здоров'я дерев, висаджують нові дерева, збирають плоди для наступного розведення*).

Для лісу працюють представники багатьох «лісових» професій: помічник лісничого, егер, інженер лісових культур, інженер-лісопатолог. Поеднайте між собою інформацію про професію з відповідною назвою професії (*додаток 3 на с. 87*).

Якби цією роботою займалися лише лісники, то їм було б дуже важко вирощувати нові ліси. У них є помічники.

Слайд 13. Якою б не була кількість спеціально навчених фахівців, вони не змогли б самотужки провести роботу із захисту та відновлення лісу на планеті. На допомогу працівникам лісового господарства створюють громадські, державні та міжнародні організації, які дбають про відновлення та виважене використання лісу.

Однією з таких організацій є FSC — Лісова опікунська рада. Поясніть значення слів у її назві (люди, які піклуються про ліс). FSC виконує такі завдання:

- збільшує чисельність лісів;
- навчає використовувати ліс без втрат для його мешканців та шкоди для місцевих громад;
- сприяє тому, щоб зрубання дерев не загрожувало рослинному та тваринному різноманіттю.

Слайд 14. Визначте, яка ілюстрація найбільше «розповідає» про діяльність організації FSC — Forest Stewardship Council (Лісова опікунська рада) та може бути її емблемою? (*додаток 4 на с. 88*).

Слайд 15. Так, емблемою організації дійсно є дерево, тому що це одна з одиниць виміру лісу. Навіть одне лісове дерево важливе для життя лісу.

Слайд 16. Ліси, якими опікується FSC, доглядають, дерева відновлюються природно, тварин і рослин не винищують. Оберіть із запропонованих пунктів такі, які не трапляються в лісі, про який дбають лісові опікуни (*додаток 5 на с. 88*).

Працівники FSC проводять просвітницьку роботу з громадами, організаціями та школярами: пояснюють значення лісів для довкілля й окремої місцевості, важливість лісової природи для людей, які живуть і працюють поряд із ними, демонструють на прикладі якоїсь деревної продукції шлях від звичайного лісового дерева до кінцевого споживача.

(*Перегляд мультфільму «Вторинна переробка паперу»*).

<https://bit.ly/3bokWcF>

Що в змозі зробити школярі, щоб зберегти дерева? Чи потребує така діяльність від школяра великих зусиль?

Слайд 17—18. Розв'яжіть філворд (*додаток 6 на с. 89*). Відшукайте якомога більше слів, пов'язаних із лісом.

Слайд 19. Підсумок. Уявіть, що ви кореспонденти видання «Лісовий журнал». Придумайте кілька запитань для власного інтерв'ю про значення лісу та діяльність людини щодо нього.

Прочитаємо кілька віршів, присвячених лісу (*додаток 7 на с. 90*). Заповніть асоціативний куц або напишіть сенкан про ліс і його значення для довкілля та людини.

Поділіться всім, що дізналися на уроці, зі своїми батьками, друзями і знайомими.

Додаток 2

Звернення до дитини

Ліси — це не просто території, де багато дерев.
Ліси — це великі міста з тисячами жителів.
Будинки в цих містах — нори і гнізда, дупла і мурашники.
Жителі — звірі і птахи, риби і комахи, дерева і трави.
Усі рослини і тварини в лісі живуть своїм життям.
А людям потрібно знати правила цього життя!
Тому що йдучи в ліс, ми ідемо в гості до природи!
Якщо ти хочеш бути захисником лісу, пам'ятай:
у лісі потрібно берегти
і дерева, і кущі, і трави, і звірів, і птахів.
Не давай дозволу руйнувати життя мешканців лісу!

Співвіднесіть інформаційне повідомлення та назву професії

Додаток 3

Лісівник—лісник—лісничий	Лісівник (лісник) — фахівець із лісівництва, лісовий сторож. Людина, яка садить, доглядає, вирощує ліс. Лісничий — службовець лісництва, а також особа, яка завідує ним
Єгер	Спеціаліст — мисливець, який керує полюванням, здійснює охорону мисливських угідь, доглядає тварин у заповідниках і мисливських господарствах, веде облік фауни в лісах, національних парках та здійснює нагляд за нею
Помічник лісничого	Виконує певні функції з вирощування та догляду за лісом
Інженер-лісопатолог	Спеціаліст із вивчення стану лісів. Визначає подальшу долю того чи того лісового масиву, вибірково вирубку, біологічну стійкість та імунітет дерев (саме від його зниження хворіє ліс)
Інженер лісових культур	Спеціаліст із відновлення лісів, закладання лісових масивів як природним, так і штучним способом. Штучні насадження створюються тоді, коли на лісних площах після вирубки не відбулося відновлення лісу природним способом чи в інших випадках. Сприяє створенню полезахисних лісосмуг для захисту ґрунтів від вітрової та водної ерозії

Додаток 4

Додаток 5

На що не натрапиш у лісі, яким опікується FSC?

розсадник для беріз і ялин	мурашники
браконьєрство	санітарна вирубка лісу
відсутність служби лісового нагляду	збір плодів дерев для насіння
постійно виникають пожежі	узимку підгодовують тварин

Філворд «Відшукай»

ю	р	й	д	у	п	л	о	ї
л	а	д	я	т	е	л	ч	ь
і	м	е	ц	ь	с	о	л	ц
щ	а	р	и	к	а	ж	і	е
и	к	с	н	у	м	у	л	в
н	ж	в	у	в	є	в	л	і
а	и	о	с	а	с	т	і	л
ф	н	п	а	п	і	р	с	я
т	к	у	ж	г	р	и	б	и